

МІНІСТЕРСТВО ВНУТРІШНІХ СПРАВ УКРАЇНИ
Харківський національний університет внутрішніх справ
Кафедра правоохоронної діяльності та поліціїсти
Факультет № 6

ТЕКСТ ЛЕКЦІЇ

навчальної дисципліни «Адміністративне право» обов'язкових компонент
освітньої програми першого (бакалаврського) рівня вищої освіти,

262 Правоохоронна діяльність

за темою №18 – *«Публічне адміністрування сферою адміністративно-політичної діяльності держави».*

Харків 2023

ЗАТВЕРДЖЕНО

Науково-методичною радою
Харківського національного
університету внутрішніх справ
Протокол від 30 серпня 2023 року № 7

СХВАЛЕНО

Вченою радою факультету № 6
Протокол від 25 серпня 2023 року № 7

ПОГОДЖЕНО

Секцією Науково-методичної ради
ХНУВС з юридичних дисциплін
Протокол від 29 серпня 2023 року № 7

Розглянуто на засіданні кафедри правоохоронної діяльності та поліціїстики
Протокол від 18 серпня 2023 року № 8

Розробники:

1. Завідувач кафедри правоохоронної діяльності та поліціїстики, кандидат юридичних наук, професор Панова Ірина Вікторівна.

Рецензенти:

1. Професор кафедри адміністративного права та процесу факультету № 1 Харківського національного університету внутрішніх справ, доктор юридичних наук, професор, заслужений діяч науки і техніки України Комзюк А.Т.
2. Перший заступник директора Національного наукового центру „Інститут судових експертиз ім.Засл.проф.М.С.Бокаріуса, доктор юридичних наук, професор Спіцина Г.О.

План лекції

1. Адміністративно-правове регулювання і публічне адміністрування у сфері юстиції. Загальна характеристика державної правової політики. Організація державного управління у сфері юстиції.

2. Адміністративно-правове регулювання і публічне адміністрування у сферах безпеки і охорони державного кордону. Загальна характеристика основ національної безпеки України. Організація державного управління у сфері безпеки. Державний кордон та його захист і охорона.

3. Адміністративно-правове регулювання і публічне адміністрування у сфері внутрішніх справ. Загальна характеристика сфери внутрішніх справ.

4. Адміністративно-правове регулювання і державне управління у сфері оборони. Загальні засади організації оборони. Збройні Сили України та військовий обов'язок. Організація державного управління у сфері оборони.

5. Адміністративно-правове регулювання і публічне адміністрування у сфері закордонних справ. Загальна характеристика державної політики у сфері зовнішніх зносин. Організація державного управління у сфері закордонних справ. Дипломатична служба.

Рекомендована література:

Нормативно-правові акти:

1. Конституція України : від 28 черв. 1996 р. № 254к/96-ВР // Відомості Верховної Ради України. – 1996. – № 30. – Ст. 141. // URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80>
2. Про адміністративні послуги: закон України від 06.09.2012 № 5203-VI Відомості Верховної Ради України. – 2013. – № 32. – Ст. 1705. //URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/5203-17/>.
3. Кодекс України про адміністративні правопорушення від 7 грудня 1984 р. № 8073-X. URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/80731-10>.
4. Про громадські об'єднання: Верховна Рада України; Закон 13 від 22.03.2012 № 4572-VI . База даних «Законодавство України» / ВР України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4572-17>.
5. Про державну службу : Закон України від 10.12.2015 № 889-VIII . База даних «Законодавство України» / ВР України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/889-19>.
6. Про добровільне об'єднання територіальних громад: Закон України від 05.02.2015 . База даних «Законодавство України» / ВР України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/157-19> 32. Про дорожній рух: Закону України від 30.06.1993 № 3353-XII . База даних «Законодавство України» / ВР України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3353-12>.
7. Про звернення громадян: Закон України від 02.10.1996 № 393/96-ВР . База даних «Законодавство України» / ВР України. URL:

- <https://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/393/96-%D0%B2%D1%80>.
8. Про місцеве самоврядування в Україні: Закон України від 21.05.1997 № 280/97-ВР. База даних «Законодавство України» / ВР України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/280/97-%D0%B2%D1%80> 69. Про місцеві державні адміністрації : Закон України від 09.04.1999 № 586-XIV. База даних «Законодавство України» / ВР України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/586-14> 70.
 9. Про національні меншини в Україні: Закон України від 25.06.1992 № 2494-XII. База даних «Законодавство України» / ВР України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2494-12>.
 10. Про основні засади державного нагляду (контролю) у сфері господарської діяльності: Закон України від 05.04.2007 № 877-V. База даних «Законодавство України» / ВР України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/877-16>.
 11. Про правовий статус іноземців та осіб без громадянства : закон від 22.09.2011 № 3773-VI . База даних «Законодавство України» / ВР України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3773-17>.
 12. Про Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини: Закон України від 23.12.1997 № 776/97-ВР. База даних «Законодавство України» / ВР України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/776/97-%D0%B2%D1%80>.
 13. Про участь громадян в охороні громадського порядку і державного кордону: Закон України від 22.06.2000 № 1835-III. База даних «Законодавство України» / ВР України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1835-14>.
 14. Про центральні органи виконавчої влади: Закон України від 17.03.2011 № 3166-VI. База даних «Законодавство України» / ВР України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3166-17>.

Основна література:

1. Загальне адміністративне право : підручник / І.С. Гриценко, Р.С. Мельник, А.А. Пухтецька та ін.; Київ. нац. ун-т ім. Т. Шевченка. - Київ : Юрінком Інтер, 2017. – 566 с.
2. Ківалов С.В. Курс адміністративного процесуального права України. Загальна частина : підручник : затверджено МОН України / С.В. Ківалов, І.О. Картузова, А.Ю. Осадчий; Нац. ун-т "Одес. юрид. акад.". - Одеса : Фенікс, 2014. - 342 с.
3. Адміністративне право України. Повний курс: підручник за ред.В.Галуцько, Н.Армаш,В.Басс та ін. Херсон /ОЛДІ-ПЛЮС 2018.- 444С.
4. Адміністративне право України: навч. Посібник для здобувачів вищ.освіти. / За ред. Ю.П.Битяка,В.М.Гарашук – Х., 2017. – 182 с.
5. Сучасні проблеми адміністративного права та процесу: тези доп. Учасників Всеукраїнського наук.-практ. Конф./ Харків: ХНУВС, 2017, 294с.
6. Організація адміністративного судочинства України: правові засади:

монографія В.Б. Пчелін/ Харків 2017.- 487с.

7. Адміністративне право України. Загальна частина у схемах // МВС України, Харків. нац. ун-т внутр. справ ; за заг. ред д-ра юрид. наук, проф. В.В. Сокурєнка. - Харків : ХНУВС, 2019. 236 с. <https://dspace.univd.edu.ua/items/7fe27b92-b536-4a8d-927a-b83bdc762df1>.

8. Велика українська юридична енциклопедія: Т.5 : Адміністративне право. Харків : Право, 2020. 960 с. :іл.

9. Адміністративне судочинство в схемах :навч. посіб. / МВС України, Харків. нац. ун-т внутр. справ ; за заг.ред. д-ра юрид. наук, проф. В. В. Сокурєнка ; [О. В. Брусакова, І. В. Панова, Д. В. Швець та ін.]. – Харків : ХНУВС, 2021. – 225с

10. Правове регулювання адміністративних послуг у схемах : навч. посіб. / МВС України, Харків. нац. ун-т внутр. справ ; за заг. ред. д-ра юрид. наук, проф. В. В. Сокурєнка ; [О.В. Брусакова, К.О. Крут, І.В. Панова, Д.В. Швець та ін.]. – Харків : ХНУВС, 2021. – 130 с. <https://dspace.univd.edu.ua/items/621463e4-40e8-41ea-a90f-5c81efcc6748>.

11. Панова І.В. Клубань М.В. Дієвість інституту забезпечення позову шляхом зупинення дії індивідуального акту чи нормативно правового акту // Вісник Харківського національного університету внутрішніх справ. 2023. № 2. С. 49-58 DOI: <https://doi.org/10.32631/v.2023.2>

12. Public Policy in the Sphere of Activity of the Ministry of Internal Affairs of Ukraine: Approaches to Determining the Essence and Content. Tsyhanov O., Chumachenko I., Panova I., Golub M. 2020. Amazonia Investiga. Volume 9, Issue 28, April 2020, p. 159-165 DOI: 10.34069/AI/2020.28.04.19

13. The investment environment management system in the framework of legal support as a factor of national safety Panova I., Andriiko O., Kysil L., Kurylo T., Uralova Y. 2020. Journal of security and sustainability Issue ISSUES ISSN 2029-7017/ISSN 2029-7025 (online) 2020 Volume 10 Number 1 (September) p. 149-162 DOI: 10.9770/jssi.2020.10.1(11)

14. Синявська, О. Ю., Повалєна, М. В., Носєвич, Н. Р. (2023). Правовий режим воєнного стану: аналіз законодавства України. Академічні візії, (17). вилучено із <https://www.academy-vision.org/index.php/av/article/view/237>

15. Іванов, А. О. (2021) «Актуальні питання стимулювання праці державних службовців», Право і безпека, 82(3), с. 136-143. <https://dspace.univd.edu.ua/items/e8cf7852-f83e-4a80-ba2b-59be9a96b6e1>

Додаткова література:

1. Юридична відповідальність за корупційні правопорушення : підручник / В.Я. Настюк, О.Ю. Синявська, В.В. Мартиновський та ін.; за заг. ред. В.Я. Настюка. - Харків : Право, 2019. - 510 с.

2. Панова І.В., Стрєляний В.І. Здійснення функцій органів влади України на тимчасово окупованих територіях і колаборантська діяльність: проблеми розмежування. Проблеми сучасної поліцейстики : тези доп. наук.-практ. конф. (м. Харків, 20 квіт. 2022 р.) / МВС України, Харків.

нац. ун-т внут. справ, Ф-т № 6, Каф. правоох. діяльності та поліцейстики, Наук. парк «Наука та безпека». - Харків, 2022. - 320 с. С.73-76. <https://dspace.univd.edu.ua/items/5764da3f-4433-48b0-ae35-1bda18a90dc1>.

3. Попова С.М. Волонтерська діяльність в умовах війни на території України. // Тези доповідей II науково-практичної конференції (м. Харків, 20 квітня 2022 р.) «Проблеми сучасної поліцейстики» (дистанційно). Харків: ХНУВС. 20 квітня 2022 р. 320 с., С. 114 – 118. <http://doi.org/10.5281/zenodo.6532312>

4. Панова І.В. Сучасні проблеми цифровізації військового обліку в Україні проблеми сучасної поліцейстики : тези доп. III наук.-практ. конф. (м. Вінниця, 11 трав. 2023 р.) / МВС України, Харків. нац. ун-т внут. справ, Наук. парк «Наука та безпека». – Вінниця : ХНУВС, 2023. – 208 с. – С. 52-56. <https://dspace.univd.edu.ua/items/53e4a11d-7784-47ec-8140-1c250b37af2e>

Інформаційні ресурси

1. Пошукова система Google Академія (Google Scholar). URL: <http://scholar.google.com>.
2. Національна бібліотека України імені В. І. Вернадського. URL: <http://www.nbuv.gov.ua/>.
3. <http://www.rada.kiev.ua/>. URL: Верховна Рада України.
4. <http://www.kmu.gov.ua>. URL: Кабінет Міністрів України.
5. <http://www.nau.kiev.ua>. URL: Нормативні акти України.
6. www.vasu.gov.ua – Вищий адміністративний суд України.
7. www.reyestr.court.gov.ua – Єдиний державний реєстр судових рішень

Текст лекції

Утвердження України як правової держави безпосередньо пов'язане з якісним функціонуванням спеціальної системи органів – органів юстиції. Слід зауважити, що сам термін «юстиція» з лат. justitia (від jus – «право») означає «справедливість, законність». Більшість словникових джерел цей термін пов'язують із судом, судовою діяльністю держави, правосуддям тощо. Натомість як частина адміністративно-політичної сфери діяльність органів юстиції не може бути зумовлена виключно здійсненням правосуддя – їх головне призначення інше.

Таким чином, можемо констатувати *широке розуміння юстиції та органів юстиції* як функціонування судової гілки влади, правосуддя, органів правозахисту, діяльності юристів тощо; й *вузьке* – як системи органів, які є частиною адміністративно-політичної сфери, що забезпечують дотримання

верховенства права, дотримання прав людини й основних свобод, рівний доступ до правосуддя та ефективну боротьбу з корупцією¹.

Спираючись на зазначене, **публічним адмініструванням у сфері юстиції** слід уважати діяльність органів публічної адміністрації, на які покладено завдання забезпечення демократичного розвитку України з дотриманням верховенства права, забезпеченням дотримання прав людини та основних свобод, рівного доступу до правосуддя та ефективної боротьби з корупцією, що здійснюється в адміністративно-правових формах і за допомогою адміністративно-правових методів, які спрямовані на забезпечення виконання поставлених завдань і реалізацію функцій у цій сфері.

Міністерство юстиції України (Мін'юст) є центральним органом виконавчої влади, діяльність якого спрямовується і координується Кабінетом Міністрів України.

Міністерство юстиції України є головним органом у системі центральних органів виконавчої влади, що забезпечує формування та реалізує державну правову політику, державну політику з питань банкрутства та використання електронного цифрового підпису, у сфері нотаріату, організації примусового виконання рішень судів та інших органів (посадових осіб), державної реєстрації актів цивільного стану, державної реєстрації речових прав на нерухоме майно та їх обтяжень, державної реєстрації обтяжень рухомого майна, державної реєстрації юридичних осіб, громадських формувань, що не мають статусу юридичної особи, та фізичних осіб-підприємців, реєстрації статуту територіальної громади м. Києва, реєстрації статутів Національної академії наук та національних галузевих академій наук, державної реєстрації друкованих засобів масової інформації та інформаційних агентств як суб'єктів інформаційної діяльності, у сфері виконання кримінальних покарань та пробації, у сфері правової освіти населення; забезпечує формування державної політики у сфері архівної справи й діловодства та створення і функціонування державної системи страхового фонду документації. Крім того Мін'юст є державним органом з

питань банкрутства та органом, уповноваженим на забезпечення проведення перевірки, передбаченої Законом України «Про очищення влади».

Мін'юст очолює *Міністр*, який призначається на посаду за поданням Прем'єр-міністра України і звільняється з посади Верховною Радою України.

Повноваження керівника державної служби в Мін'юсті здійснює державний секретар Мін'юсту. *Державний секретар Мін'юсту* є вищою посадовою особою з кола державних службовців Мін'юсту. Державний секретар Мін'юсту підзвітний і підконтрольний Міністру.

Державний секретар Мін'юсту призначається на посаду Кабінетом Міністрів України за поданням Комісії з питань вищого корпусу державної служби строком на п'ять років із правом повторного призначення¹.

Для погодженого вирішення питань, що належать до компетенції Мін'юсту, обговорення найважливіших напрямків його діяльності в Мін'юсті створюється колегія. Для розгляду наукових рекомендацій та проведення фахових консультацій з основних питань діяльності в Мін'юсті створюються інші постійні або тимчасові консультативні, дорадчі й інші допоміжні органи.

Слід відзначити, що при виборі моделі побудови апарату Міністерства юстиції України була надана перевага структурно-функціональному методу. Тож структурними підрозділами Міністерства юстиції України є Патронатна служба Міністра; Секретаріат Державного секретаря Міністерства; Управління зовнішніх зв'язків; Департамент взаємодії з органами державної влади; Управління інформування населення та реформування правової освіти; Департамент міжнародних спорів; Департамент публічного права; Департамент приватного права; Департамент з питань судової роботи та банкрутства; Департамент реєстрації та систематизації правових актів; Департамент з питань правосуддя та національної безпеки; Управління медичного забезпечення; Управління пенітенціарних інспекцій та ін.²

Зважаючи на значну кількість завдань і напрямків діяльності системи юстиції, їхня реалізація покладається на установи та органи, державні

підприємства та інші інституції, які перебувають під адміністративним і координаційним впливом з боку Міністерства юстиції України. Зупинимось на їхній характеристиці.

1. Головні територіальні управління юстиції Міністерства юстиції України в Автономній Республіці Крим, в областях, містах Києві та Севастополі підпорядковуються Міністерству юстиції України та є його територіальними органами. Основними завданнями Головного територіального управління юстиції є: реалізація державної правової політики, державної політики з питань банкрутства, у сферах державної реєстрації актів цивільного стану, державної реєстрації речових прав на нерухоме майно та їх обтяжень, державної реєстрації юридичних осіб, громадських формувань, що не мають статусу юридичної особи, та фізичних осіб-підприємців, державної реєстрації статутів територіальних громад сіл, селищ, міст, державної реєстрації друкованих засобів масової інформації; забезпечення реалізації державної політики у сферах організації примусового виконання рішень судів та інших органів (посадових осіб), здійснення досудового розслідування злочинів, учинених на території або в приміщеннях Пенітенціарної служби України та ін.

2. Міжвідомча координаційна рада з питань правосуддя щодо неповнолітніх – це тимчасовий консультативно-дорадчий орган Кабінету Міністрів України, утворений згідно з постановою КМУ від 24.05.2017 р. №357 з метою запровадження міжінституційної платформи для системного обговорення та вирішення проблемних питань розвитку правосуддя щодо неповнолітніх, ухвалення узгоджених рішень, що відповідають інтересам дитини.

3. Установи та органи юстиції: представники урядового уповноваженого у справах Європейського суду з прав людини та регіональні відділення Секретаріату Урядового уповноваженого у справах Європейського суду з прав людини; науково-дослідні установи судових експертиз; державні нотаріальні контори; підвідомчі установи та державні

підприємства: ДП «Українська правова інформація»; ДП «Національні інформаційні системи»; Координаційний центр з надання правової допомоги; Інститут права та післядипломної освіти Міністерства юстиції; ДП «СЕТАМ»; ДП «Центр оцінки та інформації»; ДП «Санаторій «Лермонтовський»; ДП «Будинок юстиції».

4. Органи, що координуються через міністра юстиції. До них на сьогодні належить тільки Державна архівна служба України.

5. Координаційна рада молодих юристів України при Міністерстві юстиції України.

6. Державна кримінально-виконавча служба України. Основними завданнями ДКВС є: 1) реалізація державної політики у сфері виконання кримінальних покарань; 1-1) реалізація державної політики у сфері пробації; 2) внесення пропозицій щодо забезпечення формування державної політики у сфері виконання кримінальних покарань та пробації; 3) забезпечення формування системи наглядових, соціальних, виховних і профілактичних заходів, які застосовуються до засуджених та осіб, узятих під варту; 4) контроль за дотриманням прав людини і громадянина, вимог законодавства щодо виконання й відбування кримінальних покарань, реалізацією законних прав та інтересів засуджених та осіб, узятих під варту³.

На завершення зауважимо, що Мін'юстом сформульовано чотири основні стратегічні пріоритети, які визначатимуть стратегічний напрямок його діяльності: забезпечення верховенства права; мінімізація корупційних ризиків; поліпшення бізнес-клімату; формування та реалізація державної правової політики; подальша інституційна розбудова Мін'юсту.

ПУБЛІЧНЕ АДМІНІСТРУВАННЯ У СФЕРІ НАЦІОНАЛЬНОЇ БЕЗПЕКИ

Національна безпека – це захищеність життєво важливих інтересів людини і громадянина, суспільства і держави, державного суверенітету, територіальної цілісності, демократичного конституційного устрою та інших національних інтересів України від реальних і потенційних загроз.

У широкому розумінні, закріпленому у ст. 1 Закону України «Про основи національної безпеки України», вона становить собою захищеність життєво важливих інтересів людини і громадянина, суспільства і держави, за якої забезпечуються сталий розвиток суспільства, своєчасне виявлення, запобігання й нейтралізація реальних та потенційних загроз національним інтересам у сферах правоохоронної діяльності, боротьби з корупцією, прикордонної діяльності та оборони, міграційної політики, охорони здоров'я, охорони дитинства, освіти та науки, науково-технічної та інноваційної політики, культурного розвитку населення, забезпечення свободи слова та інформаційної безпеки, соціальної політики та пенсійного забезпечення, житлово-комунального господарства, ринку фінансових послуг, захисту прав власності, фондових ринків і обігу цінних паперів, податково-бюджетної та митної політики, торгівлі та підприємницької діяльності, ринку банківських послуг, інвестиційної політики, ревізійної діяльності, монетарної та валютної політики, захисту інформації, ліцензування, промисловості та сільського господарства, транспорту та зв'язку, інформаційних технологій, енергетики та енергозбереження, функціонування природних монополій, використання надр, земельних і водних ресурсів, корисних копалин, захисту екології та навколишнього природного середовища й інших сфер державного управління при виникненні негативних тенденцій до створення потенційних або реальних загроз національним інтересам¹.

Верховною Радою України від 19.06.2003 р. було ухвалено Закон України № 964-IV «Про основи національної безпеки України», який відповідно до п. 17 ч. 1 ст. 92 Конституції України визначає основні засади державної політики, спрямованої на захист національних інтересів і гарантування в Україні безпеки особи, суспільства й держави від зовнішніх і внутрішніх загроз в усіх сферах життєдіяльності.

Законодавство у сфері національної безпеки включає низку законодавчих актів, якими визначено правовий статус суб'єктів публічного адміністрування у сфері національної безпеки і які мають як загальний, так і

спеціальний характер. До першої групи належать Конституція України, закони України «Про Кабінет Міністрів України», «Про судоустрій і статус суддів», «Про місцеве самоврядування в Україні» та ін. До другої групи належать правові акти, які визначають правовий статус суб'єктів публічного адміністрування, для яких функція забезпечення національної безпеки є основною (однією з основних): закони України «Про Раду національної безпеки і оборони України»; «Про Збройні Сили України», «Про Службу безпеки України», «Про Службу зовнішньої розвідки України», «Про Державну прикордонну службу України» тощо. Крім того існує низка правових актів, якими регулюються окремі види діяльності суб'єктів публічного адміністрування у сфері національної безпеки: закони України «Про боротьбу з тероризмом», «Про оборону України», «Про організацію оборонного планування»; «Про мобілізаційну підготовку та мобілізацію» та ін.

Об'єктами національної безпеки, на які спрямована діяльність суб'єктів публічного адміністрування, є людина і громадянин (їхні конституційні права і свободи); суспільство (його духовні, морально-етичні, культурні, історичні, інтелектуальні та матеріальні цінності, інформаційне й навколишнє природне середовище і природні ресурси); держава (її конституційний устрій, суверенітет, територіальна цілісність і недоторканність).

Публічне адміністрування у сфері національної безпеки становить собою комплекс заходів, здійснюваних суб'єктами

публічного адміністрування з метою забезпечення або відновлення в разі порушення визначених Конституцією і законами України прав і свобод людини і громадянина, громадянського суспільства і держави, територіальної цілісності, недоторканості, суверенітету і публічного порядку від реальних та потенційних загроз.

Публічне адміністрування у сфері національної безпеки характеризується низкою **особливостей**, зокрема існуванням обмежень

вільного обігу інформації відповідно до законодавства про державну таємницю; можливістю запровадження суб'єктами адміністрування адміністративно-правових режимів воєнного стану та надзвичайного стану; наявністю демократичного цивільного контролю над воєнною організацією і правоохоронними органами держави.

Суб'єктами публічного адміністрування у сфері національної безпеки є Президент України; Верховна Рада України; Кабінет Міністрів України; Рада національної безпеки і оборони України; міністерства та інші центральні органи виконавчої влади; місцеві державні адміністрації та органи місцевого самоврядування; Збройні Сили України, Служба безпеки України, Служба зовнішньої розвідки України, Державна прикордонна служба України та інші військові формування, утворені відповідно до законів України; органи й підрозділи цивільного захисту.

Воєнна доктрина України, затверджена Указом Президента України від 24 вересня 2015 р. № 555, містить визначення сектору безпеки й оборони як охопленої єдиним керівництвом сукупності органів державної влади, Збройних Сил України, Державної служби спеціального зв'язку та захисту інформації України, Державної спеціальної служби транспорту, інших утворених відповідно до законів України військових формувань, правоохоронних органів спеціального призначення, діяльність яких за функціональним призначенням відповідно до Конституції та законів України спрямована на захист національних інтересів від зовнішніх і внутрішніх загроз національній безпеці України.

Сектор безпеки і оборони включає:

– *сили безпеки* – державні правоохоронні та розвідувальні органи, сили цивільного захисту та органи загальної компетенції, на які Конституцією та законами України покладено функції із забезпечення національної безпеки України;

– *сили оборони* – Збройні Сили України, Державну службу спеціального зв'язку та захисту інформації України, Державну спеціальну

службу транспорту, інші утворені відповідно до законів України військові формування, а також правоохоронні та розвідувальні органи у площині залучення їх до виконання завдань з оборони держави;

Основні функції суб'єктів публічного адміністрування у сфері національної безпеки.

– *нормотворчі*, сутність яких полягає в розробленні, затвердженні, удосконаленні та скасуванні правових приписів, які регулюють правовідносини у сфері національної безпеки;

– *правоохоронні*, які слід розуміти як напрямки діяльності суб'єктів публічного адміністрування, спрямовані на забезпечення конституційних прав і свобод людини і громадянина, охорони публічного порядку, власності, інших охоронюваних законом інтересів фізичних та юридичних осіб, що можуть здійснюватися з використанням особливих методів, включаючи публічний примус;

– *оборонні функції*, які включають комплекс політичних, економічних, соціальних, воєнних, наукових, науково-технічних, інформаційних, правових, організаційних, інших заходів держави щодо підготовки держави до збройного захисту та її захист у разі збройної агресії або збройного конфлікту. *Збройна агресія* полягає в застосуванні іншою державою або групою держав збройної сили проти України, що може здійснюватися через вторгнення або напад збройних сил іншої держави або групи держав на територію України, а також окупацію або анексію частини території України; блокаду портів, узбережжя або повітряного простору, порушення комунікацій України збройними силами іншої держави або групи держав; напад збройних сил іншої держави або групи держав на військові сухопутні, морські чи повітряні сили або цивільні морські чи повітряні флоти України; засилання іншою державою або від її імені озброєних груп регулярних чи нерегулярних сил, що вчиняють акти застосування збройної сили проти України тощо.

Відповідно до ухваленого Верховною Радою України Закону України від 18.01.2018 р. № 2268-VIII «Про особливості державної політики із забезпечення державного суверенітету України на тимчасово окупованих територіях у Донецькій та Луганській областях» для забезпечення національної безпеки і оборони, відсічі і стримування збройної агресії Російської Федерації в Донецькій та Луганській областях Генеральним штабом Збройних Сил України за погодженням з відповідними керівниками залучаються та використовуються сили і засоби Збройних Сил України, інших утворених відповідно до законів України військових формувань, правоохоронних органів спеціального призначення, Міністерства внутрішніх справ України, Національної поліції України, розвідувальних органів України, військової прокуратури, центрального органу виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері цивільного захисту, а також працівники закладів охорони здоров'я. У зонах безпеки, прилеглих до району бойових дій, діє особливий порядок, що передбачає надання органам сектору безпеки й оборони, іншим державним органам України спеціальних повноважень, потрібних для здійснення заходів із забезпечення національної безпеки й оборони, відсічі і стримування збройної агресії Російської Федерації¹.

Функції з надання адміністративних послуг у сфері національної безпеки характеризуються широкою розгалуженістю й зумовлені правовим статусом суб'єктів публічного адміністрування.

Підрозділами Національної поліції здійснюється видання дозволів на придбання й перевезення вогнепальної зброї, боєприпасів, інших предметів, на які поширюється дозвільна система, видання дозволу на зберігання й носіння (реєстрація, перереєстрація) нагородної зброї, мисливської, холодної, пневматичної зброї, деяких інших предметів.

Державною службою спеціального зв'язку та захисту інформації надаються адміністративні послуги з видання ліцензій на провадження господарської діяльності з надання послуг у галузі технічного захисту інформації; видання ліцензій на провадження господарської діяльності з

надання послуг у галузі криптографічного захисту інформації (крім послуг електронного цифрового підпису), торгівлі криптосистемами і засобами криптографічного захисту інформації.

Державною службою України з надзвичайних ситуацій надаються такі адміністративні послуги: анулювання ліцензії з надання послуг і виконання робіт протипожежного призначення за заявою ліцензіата; видання дубліката свідоцтва про атестацію аварійно-рятувальної служби; видання ліцензії на провадження господарської діяльності з надання послуг і виконання робіт протипожежного призначення; видання свідоцтва про атестацію аварійно-рятувальної служби; звуження провадження господарської діяльності з надання послуг і виконання робіт протипожежного призначення; переоформлення ліцензії з надання послуг і виконання робіт протипожежного призначення; переоформлення свідоцтва про атестацію аварійно-рятувальної служби; перереєстрація декларації відповідності матеріально-технічної бази суб'єкта господарювання вимогам законодавства з питань пожежної безпеки; розширення провадження господарської діяльності з надання послуг і виконання робіт протипожежного призначення.

Служба безпеки України здійснює видання ліцензії на провадження господарської діяльності, пов'язаної з розробленням, виготовленням, постачанням спеціальних технічних засобів для зняття інформації з каналів зв'язку та інших технічних засобів негласного отримання інформації; звуження провадження господарської діяльності, пов'язаної з розробленням, виготовленням, постачанням спеціальних технічних засобів для зняття інформації з каналів зв'язку та інших технічних засобів негласного отримання інформації та ін.

Функції з притягнення до адміністративної відповідальності у сфері національної безпеки мають своїм правовим підґрунтям склади адміністративних правопорушень, що містяться в таких главах Кодексу України про адміністративні правопорушення: глава 13-А «Адміністративні правопорушення, пов'язані з корупцією», глава 13-б «Військові

адміністративні правопорушення», глава 14 «Адміністративні правопорушення, що посягають на громадський порядок і громадську безпеку», глава 15 «Адміністративні правопорушення, що посягають на встановлений порядок управління», глава 15-а «Адміністративні правопорушення, що посягають на здійснення народного волевиявлення та встановлений порядок його забезпечення».

Підвідомчість справ про адміністративні правопорушення у сфері національної безпеки визначена у главі 17 КУпАП. Так, відповідно до положень ст. 222-1 КУпАП органи Державної прикордонної служби України розглядають справи про адміністративні правопорушення, пов'язані з порушенням прикордонного режиму, режиму в пунктах пропуску через державний кордон України або режимних правил у контрольних пунктах в'їзду-виїзду, порушенням іноземцями та особами без громадянства правил перебування в Україні.

Функції зі здійснення адміністративного судочинства у сфері національної безпеки можуть здійснюватися в порядку загального або спрощеного позовного провадження. Так, оскарження нормативно-правових актів суб'єктів публічного адміністрування у сфері національної безпеки, оскарження їх рішень, дій та бездіяльності, якщо позивачем також заявлено вимоги про відшкодування шкоди, заподіяної такими рішеннями, діями чи бездіяльністю, у сумі, що перевищує п'ятсот розмірів прожиткового мінімуму для працездатних осіб; щодо оскарження їх рішення, на підставі якого ним може бути заявлено вимогу про стягнення грошових коштів у сумі, що перевищує п'ятсот розмірів прожиткового мінімуму для працездатних осіб, розглядаються виключно в порядку загального позовного провадження. У порядку спрощеного позовного провадження можуть розглядатися справи щодо прийняття громадян на публічну службу, її проходження, звільнення з публічної служби, оскарження бездіяльності суб'єкта владних повноважень або розпорядника інформації щодо розгляду звернення або запиту на інформацію тощо.

Адміністративно-правове регулювання і публічне адміністрування у сфері внутрішніх справ.

Міністерство внутрішніх справ України (МВС) є центральним органом виконавчої влади, діяльність якого спрямовується і координується Кабінетом Міністрів України.

МВС є головним органом у системі центральних органів виконавчої влади, що забезпечує формування державної політики у сферах:

забезпечення охорони прав і свобод людини, інтересів суспільства і держави, протидії злочинності, підтримання публічної безпеки і порядку, а також надання поліцейських послуг;

захисту державного кордону та охорони суверенних прав України в її виключній (морській) економічній зоні;

цивільного захисту, захисту населення і територій від надзвичайних ситуацій та запобігання їх виникненню, ліквідації надзвичайних ситуацій, рятувальної справи, гасіння пожеж, пожежної та техногенної безпеки, діяльності аварійно-рятувальних служб, а також гідрометеорологічної діяльності;

міграції (імміграції та еміграції), у тому числі протидії нелегальній (незаконній) міграції, громадянства, реєстрації фізичних осіб, біженців та інших визначених законодавством категорій мігрантів.

2. МВС у своїй діяльності керується [Конституцією](#) та законами України, указами Президента України та постановами Верховної Ради України, прийнятими відповідно до Конституції та законів України, актами Кабінету Міністрів України, іншими актами законодавства.

3. Основними завданнями МВС є забезпечення формування державної політики у сферах:

1) охорони прав і свобод людини, інтересів суспільства і держави, протидії злочинності, забезпечення публічної безпеки і порядку, а також надання поліцейських послуг;

2) захисту державного кордону та охорони суверенних прав України в її виключній (морській) економічній зоні;

3) цивільного захисту, захисту населення і територій від надзвичайних ситуацій та запобігання їх виникненню, ліквідації надзвичайних ситуацій, рятувальної справи, гасіння пожеж, пожежної та техногенної безпеки, діяльності аварійно-рятувальних служб, а також гідрометеорологічної діяльності;

4) міграції (імміграції та еміграції), у тому числі протидії нелегальній (незаконній) міграції, громадянства, реєстрації фізичних осіб, біженців та інших визначених законодавством категорій мігрантів.

4. МВС відповідно до покладених на нього завдань:

1) узагальнює практику застосування законодавства з питань, що належать до його компетенції, розробляє пропозиції щодо його вдосконалення та в установленому порядку вносить їх на розгляд Кабінету Міністрів України;

2) розробляє проекти законів та інших нормативно-правових актів з питань, що належать до його компетенції;

3) погоджує проекти законів, інших актів законодавства, які надходять на погодження від інших міністерств та центральних органів виконавчої влади, готує в межах повноважень, передбачених законом, висновки і пропозиції до проектів законів, інших актів законодавства, які подаються на розгляд Кабінету Міністрів України, та проектів законів, внесених на розгляд Верховної Ради України іншими суб'єктами права законодавчої ініціативи, нормативно-правових актів Верховної Ради Автономної Республіки Крим;

4) готує в межах повноважень, передбачених законом, зауваження і пропозиції до прийнятих Верховною Радою України законів, що надійшли на підпис Президентів України;

5) розробляє проекти державних програм з питань забезпечення публічної безпеки і порядку, протидії злочинності, безпеки дорожнього руху,

охорони державного кордону, захисту об'єктів і територій на випадок виникнення надзвичайних ситуацій, а також з питань міграції;

6) забезпечує міжнародне співробітництво, бере участь у розробленні проектів та укладенні міжнародних договорів України з питань, що належать до його компетенції, забезпечує в межах повноважень, передбачених законом, виконання укладених міжнародних договорів України;

7) організовує в межах повноважень, передбачених законом, організаційно-управлінське та науково-методичне забезпечення судово-експертної діяльності;

8) організовує та забезпечує проведення судової експертизи в кримінальному та виконавчому провадженнях, адміністративних, цивільних та господарських справах, справах про адміністративні правопорушення;

9) організовує в порядку, визначеному законодавством, провадження науково-дослідної діяльності у сфері судової експертизи;

10) у разі потреби забезпечує в установленому порядку участь працівників Експертної служби МВС як спеціалістів під час здійснення досудового розслідування та судового розгляду;

11) організовує роботу Експертно-кваліфікаційної комісії МВС з проведення атестації, присвоєння особам та позбавлення осіб кваліфікації судового експерта і кваліфікаційних класів судового експерта, а також роботу з надання та позбавлення права участі як спеціаліста в проведенні слідчих дій, надання, позбавлення та підтвердження права самостійного проведення спеціальних вибухотехнічних робіт та видає відповідні свідоцтва;

12) веде [базу даних](#) реєстру атестованих судових експертів Експертної служби МВС, передає в установленому порядку інформацію до державного Реєстру атестованих судових експертів;

13) забезпечує ведення обліку знять кримінального правопорушення та інших речових доказів, отриманих відповідно до закону від судів, органів, що здійснюють оперативно-розшукову діяльність, органів досудового розслідування, а також натурних зразків або каталогів продукції, технічної

документації та іншої інформації, необхідної для створення і оновлення методичної та нормативної бази судової експертизи;

14) проводить відповідно до закону оцінку майна, майнових прав та професійну оціночну діяльність;

15) здійснює в межах повноважень, передбачених законом, державне регулювання у сфері поводження з вибуховими матеріалами;

16) організовує і забезпечує виявлення та знешкодження вибухонебезпечних предметів, пристроїв, що використовуються в терористичних цілях;

17) забезпечує належне функціонування єдиної інформаційної системи МВС, формує та підтримує в актуальному стані інформаційні ресурси, що входять до єдиної інформаційної системи МВС, здійснює обробку персональних даних у межах повноважень, передбачених законом, забезпечує режим доступу до інформації, надає інформаційні та кваліфіковані електронні довірчі послуги, забезпечує здійснення повноважень з питань цифрового розвитку;

18) здійснює інформаційну взаємодію з іншими державними органами, правоохоронними органами іноземних держав та міжнародними організаціями;

19) бере участь в межах повноважень, передбачених законом, у стандартизації, метрологічному забезпеченні, підтвердженні відповідності встановленим вимогам продукції спеціального призначення (робіт, послуг), яка надходить до МВС;

20) забезпечує у випадках, передбачених законом, ліцензування окремих видів господарської діяльності;

21) організовує у випадках, передбачених законом, надання адміністративних та інших платних послуг;

21⁻¹) здійснює у випадках, передбачених законом, державну реєстрацію (перереєстрацію) та облік транспортних засобів, приймає іспити для

отримання права керування транспортними засобами і видає відповідні документи;

21⁻²) створює та веде реєстр закладів, які здійснюють підготовку, перепідготовку і підвищення кваліфікації водіїв транспортних засобів, а також здійснює державний контроль за додержанням ними вимог законодавства в зазначеній сфері;

21⁻³) веде облік торговельних організацій, підприємств-виробників та суб'єктів підприємницької діяльності незалежно від форми власності, що реалізують транспортні засоби або номерні складові частини до них;

21⁻⁴) веде автоматизований облік, здійснює накопичення, обробку та використання відомостей про транспортні засоби, що підлягають державній і відомчій реєстрації, та про їх власників;

21⁻⁵) веде реєстр суб'єктів здійснення обов'язкового технічного контролю, а також здійснює державний контроль за додержанням такими суб'єктами вимог законодавства в зазначеній сфері;

21⁻⁶) формує в установленому порядку загальнодержавну базу даних про результати обов'язкового технічного контролю транспортних засобів;

21⁻⁷) перевіряє у разі дорожнього перевезення небезпечних вантажів відповідність транспортних засобів та обладнання з видачею відповідного свідоцтва про допущення до перевезення небезпечних вантажів;

21⁻⁸) здійснює контроль за забезпеченням організації підготовки водіїв транспортних засобів та уповноважених з питань безпеки перевезення небезпечних вантажів, приймає іспити та видає відповідні свідоцтва установленого зразка;

22) організовує діяльність територіальних органів з надання сервісних послуг МВС (далі - територіальні органи);

23) вживає заходів до забезпечення силами і засобами Національної гвардії охорони:

ядерних установок, ядерних матеріалів, радіоактивних відходів, інших джерел іонізуючого випромінювання державної власності, важливих державних об'єктів, спеціальних вантажів і органів державної влади;

дипломатичних представництв, консульських установ іноземних держав, представництв міжнародних організацій в Україні;

24) організовує спеціальні та військові перевезення в межах України в інтересах Національної гвардії, а також на підставі рішень Кабінету Міністрів України та міжвідомчих угод - в інтересах відповідних органів державної влади;

25) забезпечує в межах повноважень, передбачених законом, приймання-передачу осіб, які перебувають під вартою на державному кордоні України або за її межами;

26) затверджує порядок придбання, видачі громадським формуванням з охорони громадського порядку і державного кордону України спеціальних засобів індивідуального захисту та самооборони, заряджених речовинами сльозоточивою і подразнюючою дії, та їх зберігання;

27) організовує та здійснює відбір, підготовку і навчання кандидатів для направлення до складу національного контингенту та національного персоналу з числа поліцейських Національної поліції, військовослужбовців Національної гвардії та осіб рядового і начальницького складу служби цивільного захисту ДСНС, а також забезпечує їх участь у складі національного контингенту та національного персоналу в міжнародних операціях з підтримання миру і безпеки;

28) організовує та забезпечує високу бойову і мобілізаційну готовність та мобілізацію Національної гвардії;

29) забезпечує в межах повноважень, передбачених законом, ефективне використання сил і засобів Національної гвардії під час проведення антитерористичних операцій;

30) організовує систему психологічного забезпечення поліцейських, військовослужбовців Національної гвардії і забезпечує її функціонування;

30¹) організовує та здійснює медичне обстеження, у тому числі психофізіологічне, з метою визначення за станом здоров'я та фізичного розвитку придатність кандидатів на службу в поліцію, поліцейських, кандидатів на навчання у вищих навчальних закладах із специфічними умовами навчання, які здійснюють підготовку поліцейських, курсантів і слухачів таких навчальних закладів, а також придатність до військової служби кандидатів на військову службу за контрактом та військовослужбовців Національної гвардії;

31) взаємодіє в межах повноважень, передбачених законом, з органами державної влади з питань соціального захисту та пенсійного забезпечення працівників МВС, військовослужбовців Національної гвардії та членів їх сімей, а також працівників центральних органів виконавчої влади, діяльність яких спрямовує і координує Міністр;

32) вживає в межах повноважень, передбачених законом, заходів до забезпечення правового і соціального захисту працівників МВС, військовослужбовців та працівників Національної гвардії, пенсіонерів із числа військовослужбовців та осіб рядового і начальницького складу органів внутрішніх справ, членів їх сімей, розробляє пропозиції із зазначених питань і вносить їх на розгляд відповідних органів;

33) веде військовий реєстр працівників, пенсіонерів із числа осіб рядового і начальницького складу органів внутрішніх справ та військовослужбовців Національної гвардії, що брали участь у ліквідації наслідків аварії на Чорнобильській АЕС, та членів їх сімей;

34) визначає основні напрями розвитку наукової та науково-технічної діяльності з питань функціонування МВС;

35) бере участь у формуванні та забезпеченні наукової і науково-технічної політики держави у сфері охорони суспільних відносин, пов'язаних із захистом та охороною прав і свобод людини, забезпеченням публічної безпеки і порядку, протидії злочинності, безпеки дорожнього руху, а також

охорони державного кордону, цивільного захисту та міграції (імміграції та еміграції);

36) бере участь у проведенні наукових, кримінологічних, соціологічних і психологічних досліджень, а також у розробленні за їх результатами науково-практичних пропозицій, методичних рекомендацій тощо в інтересах системи МВС;

37) бере участь у проведенні науково-технічних досліджень та розробок із створення нових технічних засобів в інтересах Національної гвардії та центральних органів виконавчої влади, діяльність яких спрямовує і координує Міністр;

38) організовує розроблення нових видів засобів спеціальної техніки, озброєння, засобів зв'язку, технічних засобів захисту інформації, спеціальних технічних засобів для оперативної діяльності, спеціального транспорту, пожежної та бронетанкової техніки, спеціальних засобів самозахисту та активної оборони, засобів індивідуального бронезахисту, криміналістичної та комп'ютерної техніки, програмного забезпечення, форменого одягу тощо;

39) організовує і координує роботу з упровадження в практику результатів наукових досліджень та науково-технічних розробок в інтересах Національної гвардії та центральних органів виконавчої влади, діяльність яких спрямовує і координує Міністр;

40) бере участь у формуванні державної політики у сфері технічного регулювання та стандартизації, забезпечує розроблення технічних регламентів, державних стандартів, технічних умов та інших нормативно-правових актів;

41) забезпечує проведення комплексу робіт із сертифікації та випробування продукції у сфері технічного регулювання МВС;

42) забезпечує у випадках, передбачених законодавством, захист державних і власних інтересів в органах державної влади та органах місцевого самоврядування;

43) здійснює в межах повноважень, передбачених законом, державний нагляд за охороною праці у МВС;

44) організовує та забезпечує експлуатацію, розвиток, координацію та функціонування системи зв'язку МВС, управління і моніторинг єдиної цифрової відомчої телекомунікаційної мережі МВС та закріпленого радіочастотного ресурсу України;

45) забезпечує в межах повноважень, передбачених законом, захист інформації, яка є власністю держави, або інформації з обмеженим доступом, вимога щодо захисту якої встановлена законом;

46) здійснює контроль та вживає заходів до забезпечення протипожежної безпеки в апараті МВС, територіальних органах, закладах, установах і підприємствах, що належать до сфери управління МВС, а також на територіях, на яких вони розташовані;

47) здійснює відповідно до законодавства функції з управління об'єктами державної власності;

48) веде і формує автоматизовану електронну базу даних Єдиного реєстру об'єктів державної власності, що належать до сфери управління МВС;

49) затверджує у випадках, передбачених законом, правила виготовлення бланків цінних паперів і документів суворого обліку;

50) організовує в установленому порядку матеріально-технічне та ресурсне забезпечення діяльності апарату МВС та територіальних органів, закладів, установ і підприємств, що належать до сфери його управління, Національної гвардії, зокрема приміщеннями, полігонами, засобами зв'язку, транспортними засобами, озброєнням, спеціальними засобами, пально-мастильними матеріалами, обмундируванням, іншими видами матеріально-технічних ресурсів, необхідних для виконання покладених на них завдань;

51) організовує:

ремонт, обслуговування транспортних засобів, засобів зв'язку, приміщень, що надані МВС для виконання покладених на нього завдань,

контролює правильність використання матеріально-технічних ресурсів територіальними органами, Національною гвардією, закладами, установами і підприємствами, що належать до сфери управління МВС;

будівництво, реконструкцію та капітальний ремонт об'єктів, що належать до сфери управління МВС;

52) розробляє, організовує і здійснює комплекс профілактичних, лікувальних, оздоровчих та реабілітаційних заходів, спрямованих на охорону і зміцнення здоров'я осіб, які відповідно до законодавства мають право на медичне обслуговування в закладах охорони здоров'я МВС; здійснює управління закладами охорони здоров'я, що належать до сфери управління МВС;

52¹) здійснює державний санітарно-епідеміологічний нагляд на підпорядкованих територіях, у військових частинах і підрозділах;

53) в межах повноважень, передбачених законом, надає правову допомогу громадянам, сприяє державним органам, закладам, установам та підприємствам у виконанні покладених на них законом обов'язків;

54) здійснює розгляд звернень громадян з питань, пов'язаних з діяльністю МВС, закладів, установ і підприємств, що належать до сфери управління МВС, а також стосовно актів, які ним видаються;

55) забезпечує формування пропозицій до обсягів державного замовлення на підготовку, перепідготовку та післядипломну освіту фахівців, наукових, науково-педагогічних та робітничих кадрів для МВС, Національної гвардії та центральних органів виконавчої влади, діяльність яких спрямовує і координує Міністр;

56) забезпечує на базі навчальних закладів, що належать до сфери управління МВС, підготовку та професійне навчання кадрів для МВС, Національної поліції та Національної гвардії;

57) установлює [порядок](#) добору, направлення та зарахування на навчання до навчальних закладів, що належать до сфери управління МВС;

58) установлює порядок організації та строку професійного навчання працівників МВС, Національної поліції та Національної гвардії;

59) здійснює організаційно-методичне супроводження навчального процесу в навчальних закладах, що належать до сфери управління МВС;

60) організовує та здійснює поточне і перспективне планування, розроблення планів основних організаційних заходів МВС, роботи колегії МВС, нарад керівництва МВС;

61) проводить моніторинг стану публічної безпеки та правопорядку в державі; вивчає, аналізує і узагальнює результати та ефективність реалізації центральними органами виконавчої влади, діяльність яких спрямовує і координує Міністр, державної політики у відповідних сферах;

62) аналізує та прогнозує розвиток суспільно-політичних процесів у державі, які впливають на виконання завдань, віднесених до сфери відповідальності МВС;

63) у порядку та способи, передбачені законом, інформує органи державної влади і громадськість про результати своєї діяльності;

64) здійснює інші повноваження, визначені законом.

5. МВС з метою організації своєї діяльності:

1) забезпечує в межах повноважень, передбачених законом, здійснення заходів щодо запобігання і протидії корупції, контроль за їх реалізацією в апараті МВС, територіальних органах, закладах, установах і на підприємствах, що належать до сфери управління МВС;

2) здійснює добір кадрів в апарат МВС, територіальні органи, заклади, установи і на підприємства, що належать до сфери управління МВС, організовує роботу з підготовки та професійного навчання працівників МВС, поліцейських та військовослужбовців Національної гвардії;

3) контролює діяльність територіальних органів, закладів, установ і підприємств, що належать до сфери управління МВС;

4) організовує планово-фінансову роботу в апараті МВС, територіальних органах, закладах, установах і на підприємствах, що належать

до сфери його управління, здійснює контроль за використанням фінансових і матеріальних ресурсів, забезпечує організацію та вдосконалення бухгалтерського обліку;

5) здійснює функцію головного розпорядника бюджетних коштів, забезпечує її ефективне і цільове використання;

6) відкриває рахунки в установах банків;

7) забезпечує в межах повноважень, передбачених законом, реалізацію державної політики стосовно державної таємниці, захист інформації з обмеженим доступом, а також технічний захист інформації, контроль за її збереженням в апараті Міністерства, закладах, установах і на підприємствах, що належать до сфери його управління;

8) організовує діловодство та архівне зберігання документів відповідно до встановлених правил.

6. МВС для виконання покладених на нього завдань має право:

1) залучати в установленому порядку спеціалістів центральних і місцевих органів виконавчої влади, підприємств, установ та організацій (за погодженням з їх керівниками), вчених, представників інститутів громадянського суспільства (за згодою) до розгляду питань, що належать до компетенції МВС;

2) отримувати в установленому порядку безоплатно від міністерств, інших центральних та місцевих органів виконавчої влади, органів місцевого самоврядування необхідні для виконання покладених на нього завдань інформацію, документи і матеріали;

3) скликати наради, утворювати комісії та робочі групи, проводити наукові конференції, семінари з питань, що належать до його компетенції;

4) користуватися відповідними інформаційними базами даних державних органів, державною системою урядового зв'язку та іншими технічними засобами.

7. МВС здійснює свої повноваження безпосередньо та через утворені в установленому порядку територіальні органи, а також заклади та установи.

8. МВС у процесі виконання покладених на нього завдань взаємодіє в установленому порядку з іншими державними органами, допоміжними органами і службами, утвореними Президентом України, тимчасовими консультативними, дорадчими та іншими допоміжними органами, утвореними Кабінетом Міністрів України, органами місцевого самоврядування, об'єднаннями громадян, громадськими спілками, профспілками та організаціями роботодавців, відповідними органами іноземних держав і міжнародних організацій, а також з підприємствами, установами та організаціями.

9. МВС в межах повноважень, передбачених законом, на основі і на виконання Конституції та законів України, актів Президента України та постанов Верховної Ради України, прийнятих відповідно до Конституції та законів України, актів Кабінету Міністрів України видає накази, здійснює організацію і контроль за їх виконанням.

Накази МВС, які відповідно до закону є регуляторними актами, розробляються, розглядаються, видаються та оприлюднюються з урахуванням вимог Закону України “Про засади державної регуляторної політики у сфері господарської діяльності”.

Нормативно-правові акти МВС підлягають державній реєстрації в установленому законодавством порядку.

Накази МВС, прийняті в межах повноважень, передбачених законом, обов'язкові для виконання центральними органами виконавчої влади, їх територіальними органами, місцевими державними адміністраціями, органами влади Автономної Республіки Крим, органами місцевого самоврядування, підприємствами, установами та організаціями незалежно від форми власності та громадянами.

10. МВС очолює Міністр, який призначається на посаду за поданням Прем'єр-міністра України і звільняється з посади Верховною Радою України.

Міністр має першого заступника та заступників, які призначаються на посаду та звільняються з посади Кабінетом Міністрів України за поданням Прем'єр-міністра України відповідно до пропозицій Міністра.

11. Міністр:

1) очолює МВС, здійснює керівництво його діяльністю;
2) спрямовує та координує здійснення іншими центральними органами виконавчої влади заходів з питань, що належать до компетенції МВС;

3) спрямовує та координує діяльність визначених Кабінетом Міністрів України центральних органів виконавчої влади, зокрема:

забезпечує формування державної політики у сферах, визначених цим Положенням, та контролює її реалізацію;

погоджує та подає на розгляд Кабінету Міністрів України розроблені центральними органами виконавчої влади, діяльність яких спрямовує і координує Міністр, проекти законів України, актів Президента України та Кабінету Міністрів України;

визначає пріоритетні напрями роботи центральних органів виконавчої влади, діяльність яких спрямовує і координує Міністр, та шляхи виконання покладених на них завдань, затверджує плани роботи таких центральних органів виконавчої влади;

вносить Прем'єр-міністрові України пропозиції стосовно кандидатур на посади керівників центральних органів виконавчої влади, діяльність яких спрямовується і координується Міністром, крім посад керівників центральних органів виконавчої влади, які віднесені до посад державної служби категорії "А";

вносить Прем'єр-міністрові України пропозиції щодо кандидатур на посади заступників керівників центральних органів виконавчої влади, діяльність яких спрямовується і координується Міністром, за пропозицією керівників зазначених органів, крім посад заступників керівників центральних органів виконавчої влади, які віднесені до посад державної служби категорії "А", та заступників керівника Національної поліції;

призначає на посаду та звільняє з посади першого заступника та заступників керівника Національної поліції за поданням керівника Національної поліції;

погоджує структуру апаратів центральних органів виконавчої влади, діяльність яких спрямовує і координує Міністр, а також структуру територіальних органів Національної поліції;

погоджує пропозиції керівників центральних органів виконавчої влади, діяльність яких спрямовує і координує Міністр, щодо утворення, реорганізації та ліквідації їх територіальних органів, вносить на розгляд Кабінету Міністрів України відповідні подання;

визначає структурний підрозділ апарату МВС, що відповідає за взаємодію з центральними органами виконавчої влади, діяльність яких спрямовує і координує Міністр;

установлює порядок обміну інформацією між МВС та центральними органами виконавчої влади, діяльність яких спрямовує і координує Міністр, періодичність її подання;

ініціює питання щодо проведення службового розслідування стосовно керівників центральних органів виконавчої влади, діяльність яких спрямовує і координує Міністр, їх заступників, інших державних службовців і працівників апаратів таких органів та їх територіальних органів, закладів, установ і підприємств, що належать до сфери їх управління;

видає обов'язкові до виконання центральними органами виконавчої влади, діяльність яких спрямовує і координує Міністр, накази та доручення з питань, що належать до компетенції таких органів;

погоджує призначення на посаду та звільнення з посади керівників та заступників керівників самостійних структурних підрозділів апаратів центральних органів виконавчої влади, діяльність яких спрямовує і координує Міністр;

погоджує призначення на посаду та звільнення з посади керівників та заступників керівників територіальних органів центральних органів

виконавчої влади, діяльність яких спрямовує і координує Міністр, крім заступників керівників територіальних органів Національної поліції;

порушує перед Кабінетом Міністрів України питання щодо скасування актів центральних органів виконавчої влади, діяльність яких спрямовує і координує Міністр, повністю чи в окремій частині;

порушує перед Кабінетом Міністрів України питання щодо притягнення до дисциплінарної відповідальності керівників центральних органів виконавчої влади, діяльність яких спрямовує і координує Міністр, та їх заступників;

ініціює питання щодо притягнення до дисциплінарної відповідальності керівників структурних підрозділів апаратів центральних органів виконавчої влади, діяльність яких спрямовує і координує Міністр, їх територіальних органів та їх заступників, а також керівників закладів, установ і підприємств, що належать до сфери їх управління;

приймає рішення щодо проведення перевірки діяльності центральних органів виконавчої влади, діяльність яких спрямовує і координує Міністр, їх територіальних органів;

заслуховує звіти про виконання покладених на центральні органи виконавчої влади, діяльність яких спрямовує і координує Міністр, завдань та планів їх роботи;

визначає посадових осіб МВС, які включаються до складу колегій центральних органів виконавчої влади, діяльність яких спрямовує і координує Міністр;

доручає керівникам центральних органів виконавчої влади, діяльність яких спрямовує і координує Міністр, скасувати акти їх територіальних органів повністю чи в окремій частині, а в разі відмови скасовує такі акти повністю чи в окремій частині;

забезпечує контроль за станом виконання центральними органами виконавчої влади, діяльність яких спрямовує і координує Міністр, покладених на них завдань і функцій;

вирішує інші питання, пов'язані із спрямуванням і координацією діяльності центральних органів виконавчої влади, діяльність яких спрямовує і координує Міністр;

4) визначає пріоритети роботи МВС та шляхи виконання покладених на нього завдань, затверджує плани роботи МВС, звіти про їх виконання;

5) організовує та контролює виконання у МВС [Конституції](#) та законів України, актів Президента України та Кабінету Міністрів України;

6) подає на розгляд Кабінету Міністрів України проекти законів України, актів Президента України, Кабінету Міністрів України, розробником яких є МВС;

7) представляє в установленому порядку проекти законів України, розробником яких є МВС та центральні органи виконавчої влади, діяльність яких спрямовує і координує Міністр, і доповідає з інших питань, що належать до компетенції МВС, під час їх розгляду на пленарних засіданнях Верховної Ради України;

8) веде переговори і підписує міжнародні договори України в межах наданих йому повноважень;

9) представляє МВС у відносинах з іншими органами, закладами, установами і підприємствами в Україні та за її межами;

10) утворює, реорганізовує і ліквідує оперативно-територіальні об'єднання Національної гвардії, їх органи військового управління, з'єднання, військові частини і підрозділи, навчальні військові частини (центри), бази, установи та заклади Національної гвардії в межах загальної чисельності та виділених коштів на їх утримання;

11) затверджує положення про самостійні структурні підрозділи апарату МВС, визначає персональний склад патронатної служби Міністра;

12) порушує в установленому порядку питання щодо заохочення та притягнення до дисциплінарної відповідальності першого заступника, заступників Міністра та державного секретаря МВС;

14) затверджує положення про органи військового управління оперативно-територіальних об'єднань Національної гвардії, військові частини і підрозділи з охорони важливих державних об'єктів та спеціальних вантажів, військові частини і підрозділи з охорони дипломатичних представництв, консульських установ іноземних держав, представництв міжнародних організацій в Україні, з'єднання, військові частини і підрозділи з охорони громадського порядку, підрозділи (загони) спеціального призначення, військові частини оперативного призначення, авіаційні військові частини, військові частини і підрозділи зв'язку, органи і підрозділи забезпечення Національної гвардії;

15) затверджує за пропозицією командувача Національної гвардії структуру головного органу військового управління Національної гвардії, територіальних управлінь Національної гвардії, з'єднань, військових частин і підрозділів, вищих навчальних закладів, навчальних військових частин (центрів), баз, установ та закладів Національної гвардії;

16) затверджує положення про територіальні органи МВС;

17) відповідно до законодавства присвоює спеціальні звання поліції до полковника поліції включно керівнику Національної поліції;

18) установлює відомчі заохочувальні відзнаки та вирішує питання про нагородження ними;

19) вносить подання щодо представлення в установленому порядку військовослужбовців, поліцейських та працівників закладів, установ і підприємств, що належать до сфери управління МВС, до відзначення державними нагородами;

20) утворює, реорганізовує і ліквідує заклади, установи і підприємства, що належать до сфери управління МВС, затверджує їх положення (статути);

22) порушує в установленому порядку питання щодо присвоєння рангу державного службовця державному секретарю МВС;

23) визначає обов'язки першого заступника Міністра, заступників Міністра, розподіл повноважень Міністра між першим заступником Міністра та заступниками Міністра, які вони здійснюють у разі його відсутності;

24) скликає та проводить наради з питань, що належать до його компетенції;

25) приймає рішення щодо розподілу бюджетних коштів, головним розпорядником яких є МВС;

26) підписує накази МВС;

27) дає обов'язкові для виконання державними службовцями та працівниками апарату МВС доручення;

28) здійснює інші повноваження, визначені законом.

11⁻¹. Повноваження керівника державної служби у МВС здійснює державний секретар МВС.

Державний секретар МВС є вищою посадовою особою з числа державних службовців МВС. Державний секретар МВС підзвітний і підконтрольний Міністру.

Державний секретар МВС призначається на посаду Кабінетом Міністрів України за поданням Комісії з питань вищого корпусу державної служби строком на п'ять років з правом повторного призначення.

11⁻². Державний секретар МВС відповідно до покладених на нього завдань:

1) організовує роботу апарату МВС;

2) забезпечує підготовку пропозицій щодо виконання завдань МВС та подає їх на розгляд Міністру;

3) організовує та контролює виконання апаратом МВС [Конституції](#) та законів України, актів Президента України та Кабінету Міністрів України, наказів МВС та доручень Міністра, його першого заступника та заступників, звітує про їх виконання;

4) готує та подає Міністру для затвердження плани роботи МВС, звітує про їх виконання;

5) забезпечує реалізацію державної політики стосовно державної таємниці, контроль за її збереженням в апараті МВС;

6) у межах своїх повноважень запитує та одержує в установленому порядку від державних органів, органів влади Автономної Республіки Крим, органів місцевого самоврядування, підприємств, установ та організацій в Україні та за її межами безоплатно інформацію, документи і матеріали, а від органів державної статистики - статистичну інформацію, необхідну для виконання покладених на МВС завдань;

7) призначає на посаду та звільняє з посади у порядку, передбаченому законодавством про державну службу, державних службовців апарату МВС, присвоює їм ранги державних службовців, приймає рішення щодо їх заохочення та притягнення до дисциплінарної відповідальності;

8) приймає на роботу та звільняє з роботи у порядку, передбаченому законодавством про працю, працівників апарату МВС, приймає рішення щодо їх заохочення, притягнення до дисциплінарної відповідальності;

9) призначає на посаду та звільняє з посади керівників територіальних органів та їх заступників;

10) призначає на посаду працівників патронатної служби Міністра за поданням Міністра; звільняє з посади працівників патронатної служби Міністра за його поданням, а також у зв'язку із звільненням Міністра;

11) призначає на посаду та звільняє з посади керівників закладів, установ і підприємств, що належать до сфери управління МВС;

12) притягує до дисциплінарної відповідальності керівників закладів, установ і підприємств, що належать до сфери управління МВС;

13) забезпечує в установленому порядку організацію підготовки, перепідготовки та підвищення кваліфікації державних службовців та інших працівників МВС;

14) представляє МВС як юридичну особу в цивільно-правових відносинах;

15) у межах повноважень, передбачених законом, дає обов'язкові для виконання державними службовцями та іншими працівниками МВС доручення;

16) видає з питань, що належать до його повноважень, накази організаційно-розпорядчого характеру та контролює їх виконання;

17) вносить подання щодо представлення в установленому порядку державних службовців, інших працівників апарату МВС, його територіальних органів до відзначення державними нагородами України.

11³. На час відсутності державного секретаря МВС чи неможливості здійснення ним своїх повноважень з інших причин його обов'язки виконує один із керівників самостійних структурних підрозділів апарату МВС відповідно до наказу державного секретаря МВС.

12. Для погодженого вирішення питань, що належать до компетенції МВС, обговорення найважливіших напрямів його діяльності у МВС може утворюватися колегія.

Рішення колегії можуть бути реалізовані шляхом видання відповідного наказу МВС.

Для розгляду наукових рекомендацій та проведення фахових консультацій з основних питань діяльності у МВС можуть утворюватися інші постійні або тимчасові консультативні, дорадчі та інші допоміжні органи.

Рішення про утворення чи ліквідацію колегії, інших постійних або тимчасових консультативних, дорадчих та інших допоміжних органів приймається Міністром.

Кількісний та персональний склад постійних або тимчасових консультативних, дорадчих та інших допоміжних органів, положення про них затверджуються Міністром.

13. МВС дозволяється використовувати транспортні засоби спеціалізованого призначення, у тому числі із символікою МВС, обладнані спеціальними світловими та звуковими сигнальними пристроями.

14. Гранична чисельність державних службовців та працівників апарату МВС затверджується Кабінетом Міністрів України.

Структура апарату МВС затверджується Міністром.

Штатний розпис та кошторис МВС затверджуються державним секретарем МВС за погодженням з Мінфіном.

15. МВС є юридичною особою публічного права, має печатку із зображенням Державного Герба України та своїм найменуванням, власні бланки, рахунки в органах Казначейства.